

Västmanlands läns museum

Riksintresset Västerås stad [U 24]

Kulturhistorisk karaktärisering av riksintresseområdets olika delar

Sara Bäckman

Karaktärisering av områden i Västerås som ingår i riksintresset Västerås stad

Riksintresseområdet Västerås stads [U 24]

Länsmuseets dnr: VLM 180029

Sara Bäckman

Utgivning och distribution:
Västmanlands läns museum
Karlgatan 2, 722 14 Västerås
Tel 021-39 32 22
E-post: lansmuseet@regionvastmanland.se.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

© Västmanlands läns museum 2019

Omslagsfoto: Collage från platser i Västerås 2013

Foto: Sara Bäckman, Emma Karp, Victoria Bly, Ellen Holtermann Wiig, Västmanlands läns museum.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet. Ärende nr MS2006/01172.

Innehållsförteckning

Inledning.....	6
Områdesindelning	7
1. Centrum.....	8
2 Domkyrkoområdet	11
3 Slottet med parker	13
4 Kv Mimer, Melker, Ottar och Nore.....	15
5 Hamnen	17
6 Östermalm	18
7 Kopparlunden	19
8 Östra begravningsplatsen	20
9 Herrgården.....	23
10 Kristiansborg	26
11 Blåsbo och Norrmalm	28
12 Svartån.....	30
13 Lustigkulla och Trumslagarbacken	31
14 Djäkneberget	34
15 Vasastan och Västermalm	36
16 Stallhagen och Annedal.....	39
Administrativa uppgifter	41
Bilaga 1 Riksantikvarieämbetet, Beslut om riksintresserevidering	

Inledning

I juni 2018 beslutade Riksantikvarieämbetet att revidera riksintresseområdet för kulturmiljövård, Västerås stad [U 24]. Riksintresseområdet utvidgades både geografiskt och för att omfatta fler perspektiv än tidigare. Revideringen utfördes efter önskemål från Västerås stad.

Den nya riksintressebeskrivningen för Västerås stad [U 24] lyder: ”*Stadslandskap med stadsmiljöer* präglade av medeltida strukturer, regleringen under 1600-talet, industrisamhällets stadsbyggande främst i form av *industrimiljöer, bostadsområden* och samhällsservice från ca 1880-tal -1940-tal, *centrumområde* som visar modernismens centrumomvandling från ca 1950-tal – 1970-tal samt av betydelsen som *stiftsstad, skolstad* och *residensstad*.” (Se även beslutet om riksintresserevideringen, bilaga 1).

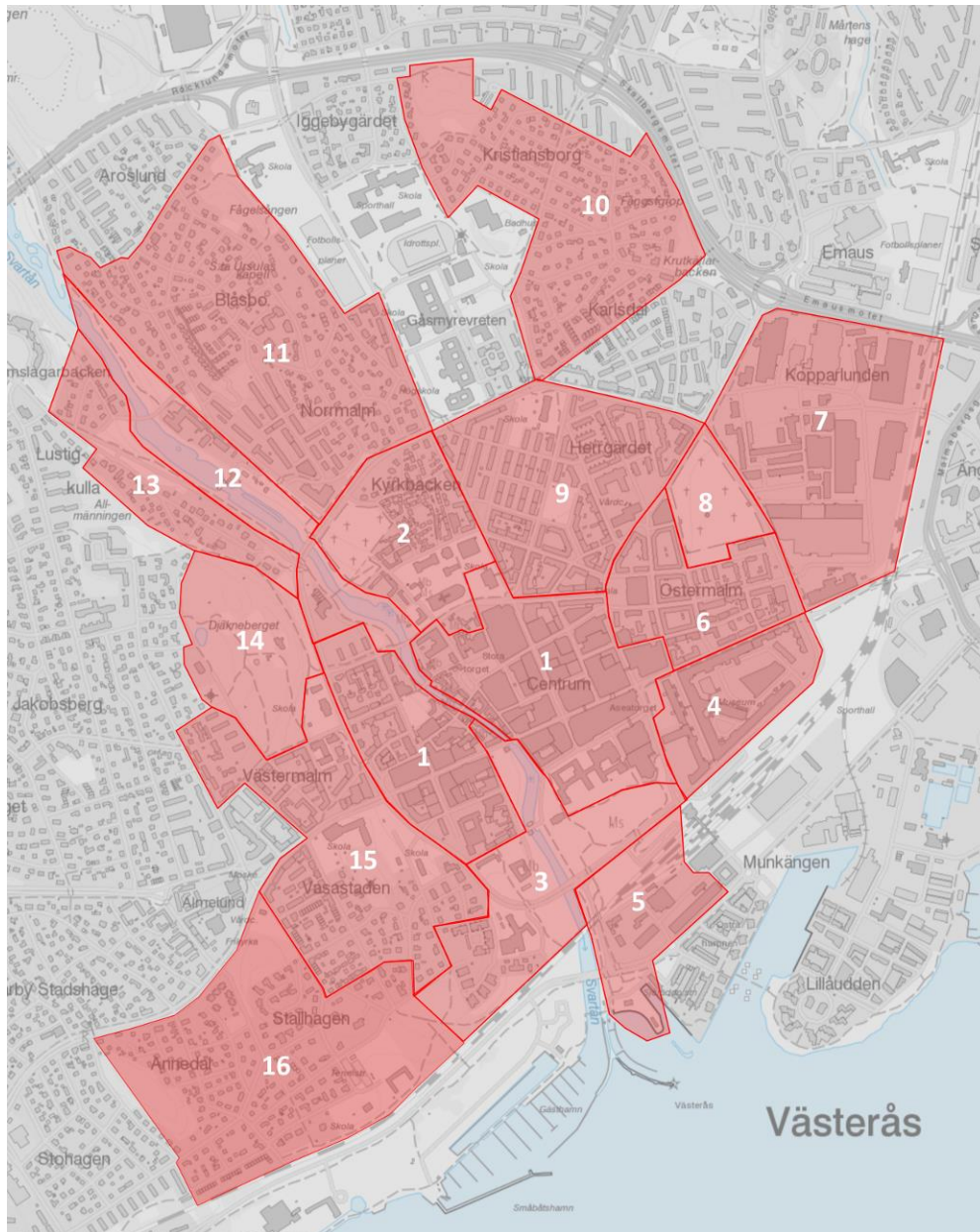
Då beskrivningen av riksintresseområdet är relativt kort behövs ofta ytterligare information för att få bättre förståelse för karaktärsdrag och historisk bakgrund som är viktiga för de kulturhistoriska värden som riksintresseområdet omfattar.

I denna rapport finns karaktäriseringar och översiktlig historisk bakgrund för riksintresseområdets olika delar. Varje områdesdel är också kopplad till de olika uttryck för riksintresseområdet som anges i riksintressebeskrivningen. Rapporten kan användas som stöd för att tolka och definiera riksintresseområdets kulturhistoriska värden.

En tidigare version av rapporten togs fram 2013 av Västmanlands läns museum på uppdrag av Länsstyrelsen för att användas som underlag inför riksintresserevideringen. Rapporten från 2013 omfattade ett större område än vad som sedan kom att ingå i det nya riksintresseområdet. Karaktärsbeskrivningar och utpekade värdebärare i rapporten användes som stöd för att definiera vilka egenskaper i den fysiska miljön som ger uttryck för riksintresseområdet Västerås stad.

Denna version av karaktäriseringarna har omarbetats för att omfatta endast de områden och fysiska uttryck som ingår i den gällande riksintresseområdet och riksintressebeskrivningen. Omarbetningen av texterna har utförts av Västmanlands läns museum som också genomfört fältarbetet och karaktäriseringarna som gjordes under 2013.

Områdesindelning

1. Centrum	9. Herrgårdet
2. Domkyrkoområdet	10. Kristiansborg
3. Slottet med parker	11. Blåsbo och Norrmalm
4. Kv Mimer, Melker och Ottar	12. Svartån
5. Hamnen	13. Lustigkulla och Trumslagarbacken
6. Östermalm	14. Djäkneberget
7. Kopparlunden	15. Vasastaden och Västermalm
8. Östra begravningsplatsen	16. Annedal och Stallhagen

byggnationen genomförts 1969 hade södra delen av Sturegatan stängts av. Byggnaden var något helt nytt. Kombinationen parkering, affärs- och serviceföretag var ett nytt och annorlunda grepp. I korsningen mot Vasagatan byggde EPA sitt varuhus där Åhléns med flera butiker huserar idag. Mitt emot på Vasagatan 13 låg Tempo-varuhusets byggnad med fasad av Ekebergs marmor och stora skyltfönster i bottenvåningen.

Folkets hus

När Nya Folkets hus stod färdigt 1959 innebar det en radikal förändring av ett äldre stadsparti. Byggnaden tog större delen av kvarteret i anspråk och kröns av ett höghus med samlingslokaler i hörnet mot Kopparbergsvägen. Tanken med de många mindre samlingslokalerna var att fönstren skulle vara upplysta under kvällarnas aktiviteter. Byggnaden angränsar till affärsgator på tre sidor och bottenvåningen nyttjas även idag för butiksändamål och huset är ombyggt för att rymma en modern biograf i källaren. Arkitektoniskt hålls kvarteret ihop med dess marmorfasad.

Trafikseparering

1958 påbörjades en utredning angående trafiksituationen i Västerås. Detta resulterade i att all trafik som tidigare passerat genom centrum och Stora gatan förlades till det som senare blev E18. I och med övergången till högertrafik kunde planeringen av trafiknätet och trafikutbyggnaden påverkas i större utsträckning. Idag är Stora gatan begränsad till lokaltrafik och cykelstråk. Västra delen av Stora gatan breddades när den stora kontors- och handelsbyggnaden på Stora gatan nr 39 byggdes 1959. Mitt emot ligger Park från 1971 som inrymde kontor, restaurang, biograf och varuhus. Idag ligger här Hemköp på bottenplan.

Ringvägen som anlades runt hela centrum under 1970-talet slussade effektivt ut trafiken ut ur city och bilfria gator kunde anläggas. Under 1980-talet utvecklades gågatusystemet och ett stadsrum för umgänge och folkliv skapades på Torggatan i anslutning till Stora Torget. Området har många sittplatser för vila, fontäner och under sommaren används platsen av uteserveringar och evenemang. Gång- och cykelbana löper längs Smedjegatan. Vid stora Torget bildas en intressant punkt där stadens utveckling kan följas. Stadshotellet från 1902 och Post- och Telegrafstyrelsens byggnad från 1911 utgör en gräns mot domkyrkoområdets medeltida byggnader. I väster löper Köpmangatan förbi Bondtorget med äldre träbebyggelse från 17- och 1800-talet. Mellan Stora Torget och Vasagatan ligger varuhuset Igor, uppkallat efter kvarterets namn. I och med stadsplanen från 1897 byttes alla kvartersnummer ut mot egennamn. Kvarter öster om Svartån fick mansnamn och i väster kvinnonamn i bokstavsordning från väster till öster och från norr till söder. Flera byggnader och områden i Västerås använder kvartersnamn, t ex Melkerkontoret, Mimerverkstaden och Mariaberget. Tidigare låg i kvarteret Igor ett mindre konsumvaruhus som försvann när kvarteret togs i anspråk av ett Domusvaruhus. Placeringen, arkitekturen, det tillhörande parkeringshuset har stora likheter med många andra Domusvaruhus i andra städer. Det är idag ett varuhus som rymmer flera butiker och har ett stort serviceutbud. Byggnaden täcker hela kvarteret i tre våningar med parkering på taket. Domusvaruhuset var det sista i en lång rad av stora varuhus som byggdes i Västerås.

Uttryck för riksintresset:

- Centrumområde med enhetlig modernistisk bebyggelse från 1950–1970-talen, konstnärlig utsmyckning inom och intill byggnaderna, stora varuhus med gallerior och parkeringshus som en del av det modernistiska idealet samt trafikseparering med tunnelsystem under centrumkärnan som gett möjlighet till torgbildningar för folkliv

och kulturarenor. Modernistiska offentliga och kontorsbyggnader av hög arkitektonisk kvalitet så som Melkerkontoret med dess enhetliga och modernistiska glasfasad, Västerås stadshus med strama stenfaser och karaktäristiskt klocktorn,

- Västerås stadsbibliotek med tegelfasader och mosaikkonst samt polishuset med dess repetitiva betongfasader.
- Byggnader som tydligt visar uppbyggnaden av samhällsservice kring sekelskiftet 1900, exempelvis stadshotellet, post- och televerkets hus och gamla tingshuset i dekorativ putsarkitektur.

Stadsrum med varuhuset Punkt till vänster, höghuset Skrapan samt Melkerkontoret till höger.

Västerås stadshus och klocktorn med Svartån i förgrunden.

Västerås stadsbibliotek med dekorativa tegelfasader.

Domus varuhus i betong byggdes 1971 i kvarteret Igor.

Post- och Telegrafstyrelsens entré från 1911.

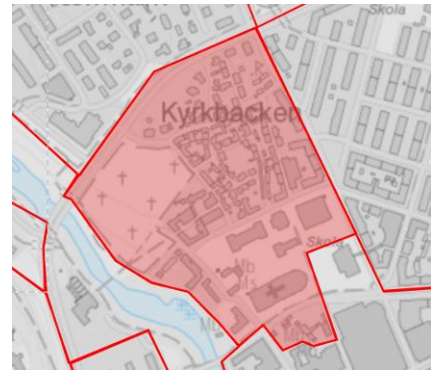

Polishusets fasad i prefabricerade betongelement.

2. Domkyrkoområdet

Området kring domkyrkan är en mycket värdefull bebyggelsemiljö och innefattar flertalet medeltida byggnader kopplade till Västerås domkyrka och landets äldsta gymnasium.

Västerås domkyrka i tegel stod klar 1271. Byggnaden har under årens lopp förlängts och försetts med torn. Området omkring bebyggdes med hus kopplade till den kyrkliga verksamheten. Flertalet byggnader har medeltida spår som Domkapitelhuset, Biskopsgården och Proban. Området lämnades relativt orört från de förändringar mot en rutnätsplan som Västerås genomgick under 1600-talet. Andra hälften av 1800-talet präglades av ekonomisk tillväxt och kring domkyrkan växte en mer storskalig stenarkitektur fram som byggnaden där Stiftskansliet huserar idag. I anslutning till detta finns ekonomibygnader i slutningen ner mot ån som är viktiga för upplevelsen av området.

Rudbeckianska gymnasiet

Rudbeckianska gymnasiet byggnader ligger direkt norr och öster om kyrkan. Sveriges äldsta gymnasieskolas lokaler ligger på ursprunglig mark där skolan tidigare var kopplad till domkyrkan. Även Domkapitelhuset med anor från medeltiden var ett skolhus för Rudbeckius gymnasium. Gymnasielunden utgör ett grönt parkinslag i staden.

Söder om Biskopsgatan ligger Komministergården i kvarteret som sträcker sig fram till stadshotellets baksida. På gården ligger Proban som fungerade som skolhäkte fram till 1809. Byggnaden är daterad till sen medeltid.

Kyrkbacken

Dagens gatunät och tomtindelning på Kyrkbacken avviker inte mycket från den bild som de äldsta källorna förmedlar. Området var fram till 1800-talet ett fattigt och perifert område placerat i ett höjdläge. Detta har resulterat i småskalig träbebyggelse av enklare typ, fasader i gatuliv och ofta med ingång från gårdssidan. Dagens byggnader är från 17-, 18- och 1900-talet och dess åldersspridning ger området ett varierat utseende. Nya byggnader har anpassats genom att bland annat fasaderna delats upp. Gatunätet är slingrande och anpassad till den backiga topografin. Gatorna är smala och belagda med gatsten och belysningen är väggmonterad.

Nordvästra kyrkogården

De två kyrkogårdarna vid Svartån är delade genom Skultunavägen, idag gång- och cykelbana. Den övre, Wallinska kyrkogården, är den äldsta bevarade begravningsplatsen i Västerås och invigdes 1818. Begravningsplatsen lades då utanför stadskärnan vilket var en nymodighet för den tiden. Fram till början av 1800-talet hade alla gravsättningar ägt rum antingen på en kyrkogård i nära anslutning till en kyrka eller också inne i själva kyrkan. Björlingska kyrkogården, invigd 1856, ligger intill den Wallinska ner mot ån. Ingen av kyrkogårdarna används aktivt idag. De ger ett avskärmat intryck genom järnstaket och få entréer.

Uttryck för riksintresse:

- Domkyrkan och omgivande medeltida gatustrukturer samt byggnader så som Proban, Domkapitelhuset, Biskopsgården och tillhörande ekonomibyggnader.
- Kyrkbackens medeltida gatu- och tomtstruktur med småskaliga bebyggelsemiljöer.
- Begravningsplatserna nordost och nordväst om centrum med dess parkstruktur, trädalléer, gångar och äldre gravvårdar.
- Skolmiljöerna Herrgårdsskolan, Rudbeckianska skolan, Djäknebergsskolan, Zimmermanska skolan (Växhuset) och Fryxellska skolan med deras olika arkitekturstilar som berättar om sin tids ideal samt betydelsen av skola och utbildning.

Domkapitelhuset byggd på medeltida grund med staty av Carl Milles föreställande Johannes Rudbeckius.

Biskopsgården ligger mitt emot ingången till domkyrkan. Byggnaden har medeltida delar.

Proban, skolfängelset längs Biskopsgatan med domkyrkan torn i bakgrunden.

Wallinska och Björlingska kyrkogården delas av gång- och cykelväg och omgärdas av gjutjärnsstaket.

Medeltida gatustruktur och småskaliga bebyggelsestrukturer på Kyrkbacken.

3. Slottet med parker

Området bildar en plats med spår av olika företeelser kopplade till makt. Bebyggelsens etablering längs med ån visar på vattnets betydelse för samhällets framväxt, både som transportled och som kraftkälla.

Västerås slott

Västerås slott är omgivet av parker. Slottet härrör troligen i sina äldsta delar från 1300-talet. Att ett markområde avsattes kring borgen var från början ett strategiskt krav för att hindra etablering av bebyggelse som kunde ge skydd åt fienden och hindra försvaret av slottet. Parken kring slottet är idag öppen med stora träd och gräsmattor och används flitigt som promenadstråk och för evenemang. Vasaparken som promenadpark anlades på 1860-talet. Stadsparkens område längs Svartån var en gåva till staden från tobakshandlare Sundin. I årområdet och stadsparken samlades stadens maktfaktorer. Stadshus, teater och bankbyggnader uppfördes på platsen. Elkraft var en förutsättning för större företag som ASEA att etablera sig i Västerås och turbinhuset byggdes 1891.

Vasaparken

Ursprungligen var Vasaparken slottsträdgård som Gustav Vasa anlade 1541. I parken finns rester från ett dominikanerkloster som legat på platsen men som revs på 1500-talet. Parken öppnades för allmänheten redan på 1600-talet och användes bl.a. för kägelspel. På 1860-talet började den att användas som en borgerlig promenadpark. Genom ett kungligt brev 1863 uppläts parken för all framtid till Västerås stad. I samband med det byggdes parken om och utformades som en engelsk park. Parken bytte även namn från Kungsträdgården till Vasaparken. Ett flertal andra konstverk finns i parken.

Slottsparkens statliga byggnader

Delar av slottsparken är avgränsad från slottet av Västra Ringvägen som byggdes 1967. Flera byggnadskomplex kopplade till makt och statliga funktioner, som länsfängelse, sjukhus och länsstyrelse, finns i den avskilda delen av slottsparken och visar på områdets långa statliga ägande. Den första byggnaden som tog slottsparken i anspråk var Länsfängelsets gula stenbyggnad som uppfördes enligt encellsprincipen från 1857. Byggnaderna är idag ombyggda till privatbostäder. Länsstyrelsens byggnad från 1961 utgör ett modernare inslag bland övrig stenarkitektur i slottsparken.

Uttryck för riksintresse:

- Västerås slott med f.d. stallbyggnad och uthus samt omgivande parkområde.
- Västerås gamla lasarett och fängelset med omgivande mur i tidstypisk putsarkitektur från 1850- och 60-talet.
- Svartåns kraftverksdamm med turbinhus och omgivande parkområde och offentliga byggnader för kontor, samhällsservice och kulturverksamhet som gestaltar miljön kring ån och dammen.
- Områden längs Svartån med gröna rekreationsstråk och siktlinjer över vattnet.

Svartån vid Vasaparken med slott oh turbinhus i fonden. Svartån delar slottsparken, den högra delen är sedan slutet på 1800-talet Vasaparken.

Västerås slotts äldsta delar härrör från 1300-talet.

Länsfängelset är ombyggt till bostadsrätter. Arkitekturen vittnar om en maktens byggnad.

Vasaparken var tidigare slottsträdgård. Sedan slutet av 1800-talet är den utformad som en engelsk park. Konstverket Våga från 2002 står intill gångvägen ner mot hamnen.

4. Kv Mimer, Melker och Ottar

Idag reser sig de stora verkstads- och kontorsbyggnaderna högt och ger ett monumentalt intryck. Det före detta industriområdet har idag en kontoriserad karaktär. De stora tegelfasaderna på ASEA:s gamla kontor och Mimerverkstaden bildar en historisk fond till den modernistiska kontorsbyggnaden i kvarteret Melker. De breda gatorna i kvarteret Mimer bildar slutna innergårdar. Gatunätet och tegelfasaderna är synliga spår från den tidigare industriverksamheten.

ASEA bygger

Den industriella utvecklingen som skedde under det sena 1800-talet hade vid 1900-talets början en kris på grund av konjunkturnedgång. ASEA drabbas hårt, men genom en omorganisation och ett rationaliserat sätt att producera, klarade man av nedgången. Istället för att främst producera tunga dyra produkter riktades verksamheten in på masstillverkning av lätta standardprodukter som till exempel elektriska hushållsartiklar. För detta krävdes nya lokaler och en verkstad, ritad av Erik Hahr, byggdes 1911-1915 i det nybildade kvarteret Mimer. Byggnaden i fyra våningar var för sin tid en mycket modern anläggning med stora öppna ytor och nya tekniska maskiner. Idag inryms museum, skola och kontor i komplexet. Strax efter att den nya verkstaden stod klar byggdes ASEA:s huvudkontor i kvarteret Ottar. Byggnaden ritades av av samme stadsarkitekt som Mimerverkstaden och utformades i nationalromantisk stil med tegelfasader och ett stort klocktorn. Kontoret byggdes till med ett ritningskontor på 1940-talet och med ytterligare en modern del 1959 i kvarteret Melker. Arkitekten var då Sven Ahlbom, även han stadsarkitekt och som även ritade Västerås stadshus.

Uttryck för riksintresset:

- Verkstads- och kontorsbyggnader inom kvarteren Ottar och Mimer.
- ASEA:s huvudkontor i nationalromantisk tegelarkitektur och höga klocktorn som utgör ett landmärke för staden.
- Mimerverkstaden som anspelar på nationalromantiska ideal med tegel i fasaden och även uppvisar moderna arkitektoniska strömningar genom dess stålbalkskonstruktion och stora öppna ytor.
- Centrumområde med enhetlig modernistisk bebyggelse från 1950–1970-talen, konstnärlig utsmyckning inom och intill byggnaderna. Modernistiska offentliga och kontorsbyggnader av hög arkitektonisk kvalitet så som Melkerkontoret med dess enhetliga och modernistiska glasfasad.

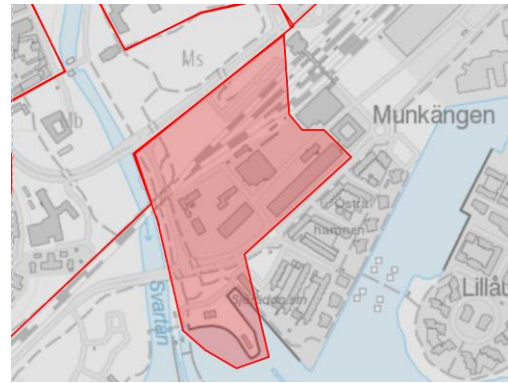
Karlsgatan med ASEA-tornet i fonden. Mimerverkstaden på vänster sida rymmer museum och till höger ligger Aseas kontor, idag kontor för flera verksamheter.

Melkerkontorets modernistiska fasad med det öppna stadsrummet framför. Bakom ritkontoret som uppfördes på 1940-talet synt ASEA-tornet.

5. Hamnen

Västerås hade sedan länge varit en viktig handelsplats som via Mälaren nådde Stockholmsområdet och resten av världen. Den stora förutsättningen för etableringen i det aktuella området var järnvägen som drogs här fram 1876. I och med den växande utrikeshandeln och de krav som ställdes på en stapelstad uppfördes 1880 ett nytt tullhus med tegelfasad i hamnen intill den äldre tullstugan. Här fanns sedan tidigare bostadshus kvar som uppförts under 17- och 1800-talet. Järnvägen och en stapelstad som gavs rätt till utrikeshandel är två avgörande faktorer för stadens industriella expansion. Dessa skapade goda förutsättningar för verkstadsindustriella etableringar. Redan 1874 hade Västerås Mekaniska Verkstad, som startades 1873, byggt sin första verkstadslokal här. Företaget expanderade sin verksamhet österut till delar som inte ingår i området. Nya byggnader uppfördes ända fram till 1950-talet.

Uttryck för riksintresse

- Hamnområdet med magasin, tre tullhus samt industribyggnader i tegel och puts från 1800- och 1900-tal, vid Färjekajen och i kvarteren Sigvald och Samuel.

Sigurdsgatan mot nordost. Tidigare spårbelagt stråk som finns kvar i området.

Tullhuset som uppfördes på 1880-talet.

Västerås mekaniska verkstad låg i byggnaden när den uppfördes på 1880-talet.

Ursprungligen bostadshus, uppförd under 1880-talet.

6. Östermalm

Längs Karlsgatan norrut från Mimerkvarterets verkstäder ligger två- till trevånings flerbostadshus uppförda för Asea:s arbetare. Bostadsbristen för arbetare var stor i början av 1900-talet i det ständigt växande Västerås och levnadsförhållandena var dåliga.

Moderna och funktionella arbetarbostäder

ASEA köpte marken och bildade ett bolag för ändamålet, Västerås bostad AB. Husen är byggda 1913-17 kring stora, gemensamma och öppna gårdar som täckte ett kvarter. De så kallade storgårdskvarteren var en ny företeelse i Sverige och dessa var bland de första att uppföras. Byggnaderna har flacka sadeltak och putsade fasader i jordkulörer. Fasaderna ligger i liv med gatan och de tre kvarteren längs Karlsgatan har en sammanhängande arkitektur.

Öster om storgårdskvarteren uppförde Västerås bostad AB de första lamellhusen i Västerås. De stod färdiga 1917 var ämnade för arbetare och placerades nära verkstadsområdet. Inga uthus byggdes utan alla funktioner placerades i bostadslängan. Tre av de ursprungliga åtta längorna står kvar. De två putsade längorna längs Karlsgatan västra sida är de första byggnader som HSB (ursprungligen Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsförening) uppförde utanför Stockholm. De är byggda i två fristående längor i nyklassicistisk stil med putsade fasader. Fasaderna ligger i gatuliv med trädgård på innergården. Mellan dessa kvarter ligger Växhuset, tidigare Zimmermanska skolan. Den byggdes för Tekniska skolan 1919.

Uttryck för riksintresset:

- Flerbostadshusen på Östermalm som uppfördes för industriernas arbetare under 1910- och 1920-talen i storgårdskvarter och lamellhus i två våningar med putsade fasader.
- Skolmiljöna Herrgårdsskolan, Rudbeckianska skolan, Djäknebergsskolan, Zimmermanska skolan (Växhuset) och Fryxellska skolan med deras olika arkitekturstilar som berättar om sin tids ideal samt betydelsen av skola och utbildning.

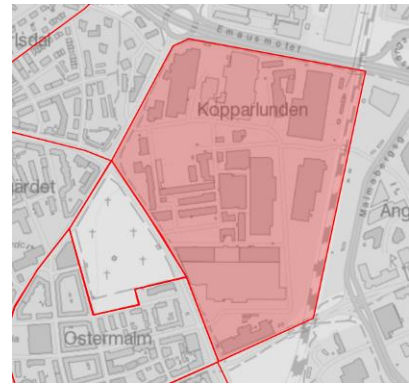
Storgårdskvarter i kv Josef, det första kvarteret som byggdes 1913.

Lamellhusen längs Utanbygatan var de första av sin typ. Bostadshusen kallades "Gula faran".

7. Kopparlunden

Marken där Kopparlunden ligger idag tillhörde tidigare Emaus gård och kallades Kullgärdet. 1897 började industribebyggelsen växa fram då Nordiska Metallaktiebolaget grundades i området. Etableringen skedde då Västerås förvandlas från handel- och hamnstad till en renodlad industristad mycket tack vare att järnvägen drogs till Västerås. Företaget levererade metallprodukter till bland annat Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget (ASEA) som också hade verkstäder i området.

Tegelarkitektur från sekelskiftet och framåt

Bebyggelsen är till sin exteriör relativt välbevarad från etableringen vid sekelskiftet 1800/1900. Det rådande byggnadsmaterialet är tegel och byggnadskropparna har stora volymer och är uppförda i två till tre våningar. Gatorna är breda och äldre spårdragningar finns fortfarande kvar. Den äldre arkitekturen har dekorativa detaljer i fasaderna såsom framträdande listverk och kapitäl som anspelar på en blandning av historiska arkitekturstilar. Uttrycket är representativt för periodens industribyggnader och mycket av inspirationen kommer från England och Tyskland. Den första byggnaden var ett tråddrageri och bara några år efter fortsätter man att bygga manufakturverkstad, förråds- och lagerhus, valsverk och kontor i området mellersta del. De arbetarbostäder som tidigare uppförts i området revs i och med utbyggnaden. På 1920-talet byggs området vidare norrut, utbyggnaden pågår fram till 1970. Arkitekturen från denna tid har ett enklare uttryck med få eller inga dekorativa detaljer i fasaden, tegelfasaderna harmoniserar dock med den äldre bebyggelsen.

Kopparlunden har en stark historisk industrikaraktär som på ett pedagogiskt visar områdets framväxt. Bebyggelsen har tydliga skillnader i en arkitektur som hålls samman av tegelfasaderna. Den äldre industrimiljön har idag utvecklats till ett kultur- och kontorscentrum.

Uttryck för riksintresse:

- Kopparlunden med industribyggnader och kontorsbyggnader i tegelarkitektur från olika perioder och med egna tidstypiska uttryck som visar på områdets utveckling över tid från 1890-talet till 1950-talet. Flera bevarade spår av äldre funktioner så som vaktkur, gasledningssystem och traverser.

Exempel på rikt dekorerad tegelarkitektur med historiserande stilar.

Industribyggnad som byggts ut och till med stramare tegelarkitektur än under sekelskiftet 18/1900.

Äldre fasader med listverk, breda gator och rester av äldre spårdragningar.

Industribyggnaderna används idag som kontorslokaler, restaurang, bageri och kulturhus.

8. Östra begravningsplatsen

Innanför Östra ringvägen intill industriområdet Kopparlunden och Aseas arbetarbostäder ligger kyrkogården. Under 1800-talets mitt började de äldre kyrkogårdarna i staden bli otillräckliga. 1875 invigdes därför en ny och friliggande begravningsplats som anlades i det som då var stadens utkant. Ett gravkapell uppfördes och som skulle efterliknade en bysantinsk kyrka. Kapellet är korsformat och krönt av en kupol. Begravningsplatsen kallades till en början Nya kyrkogården vid Kopparvreten, men bytte senare namn till Östra begravningsplatsen.

Begravningsplatsen etablerades under en period då Sverige var ett klassamhälle. Idag avspeglas detta genom skillnader mellan de äldre gravvårdar som finns kvar. Den fattigare befolkningens enkla gravvårdar kontrasterar med de rikare samhällsklassernas påkostade gravanläggningar. Tidigare markerades gravarna med låga kullar av krattat grus, idag är marken utplanad och gräsbesädd. Begravningsplatsen omgärdas av en putsad mur och den västra entrén har en timrad överbyggnad efter ritningar av stadsarkitekt Erik Hahr. Lindalléer står placerade längs de grusade gångarna och delar upp begravningsplatsen i åtta gravkvarter.

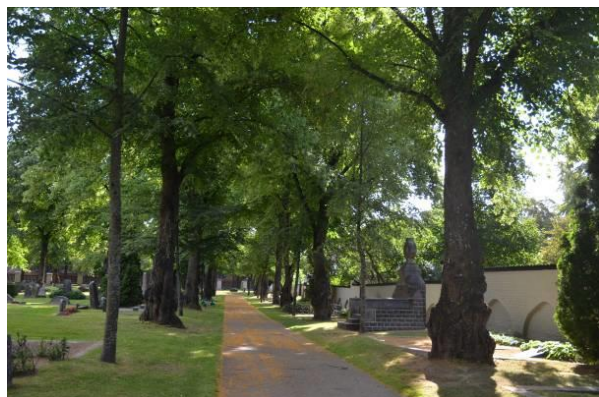
Begravningsplatsen används än idag och utgör ett grönområde mitt i Västerås centrala delar. 1988 anlades en minneslund och sedan 1995 står ett minnesmonument över offren från M/S Estonias förlisning 1994.

Uttryck för riksintresse:

- Begravningsplatsen nordost om centrum med dess parkstruktur, trädalléer, gångar och äldre gravvårdar.

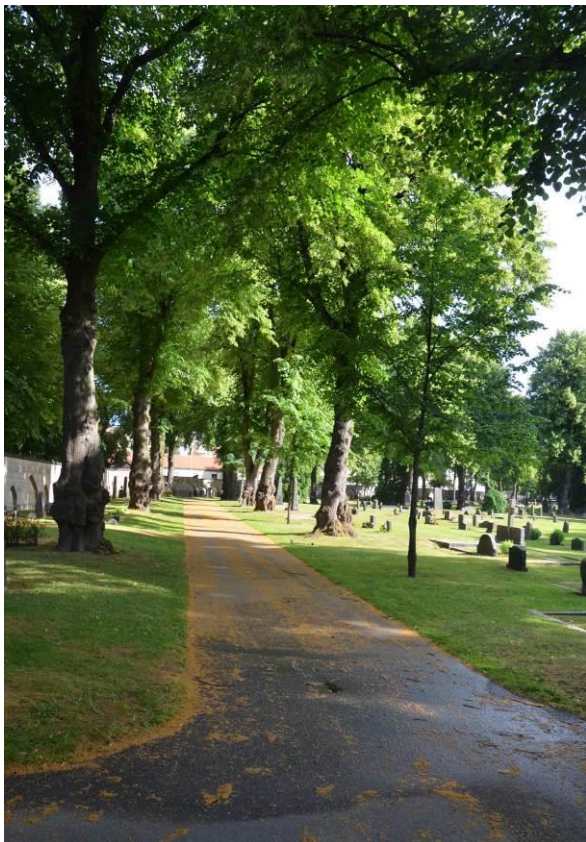
Entrébyggnad i nationalromantisk stil av Erik Hahr.

Klassamhället avspeglas genom skillnader mellan enkla gravvårdar och påkostade anläggningar.

Det korsformat kapellet med kupol är placerat centralt på begravningsplatsen.

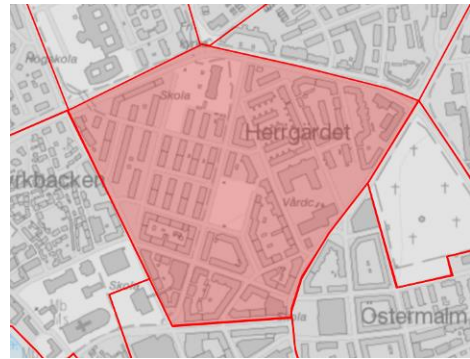
Begravningsplatsen har en stor variation av gravvårdar omgivna av lindallér.

9. Herrgärdet

Området består av flerbostadshus från olika perioder av 1900-talet där olika tider arkitektoniska stilar och stadsplaneideal är tydliga.

Nationalromantikens byggnadsideal

Genom området sträcker sig Engelbrektsgatan som en mittpost där Engelbrektsparken med hundrastgård och fontän ligger. Söder om parken ligger byggnaderna ordnade i kvarter med privata gårdar från 1900-talets början. Dessa gårdar har drag från de nationalromantiska ideal som då rådde inom arkitekturen tiden efter sekelskiftet. Byggnadsmaterialen skulle ha en koppling till den egna nationen i ett historiskt perspektiv och ha ett hantverksmässigt uttryck. Byggnaderna har småspröjsade fönster och fasaderna är uppbrutna i olika höjder. Taken är brutna och dras långt ner över fasaden. Förebilder finns i den engelska trädgårdsstaden där idealet byggde på bebyggelse med små bostadshus och angränsande nyttoträdgårdar. Parken, den rika växtligheten och de uppbrutna fasaderna är ett uttryck för det.

Herrgärdsskolan

Flera skolor byggdes i Västerås för folkskoleundervisningen runt sekelskiftet 18/1900. Gemensamt för dessa var att de placerades utanför stadskärnan för att markpriserna var något lägre men även för att kunna ha plats för skolträdgårdsanläggningar. Herrgärdsskolan i norra delen av området uppfördes 1903-05 efter ritningar av Erik Hahr.

Funktionalismen som ideal

Funkisområdet i Herrgärdets västra del är ett stadsplanerat område med flerfamiljshus från perioden 1920-40. Området planerades efter 1915-års stadsplan och med tidens ideal, funktionalismen som var både estetiskt och socialt betingad. Den förespråkade ett demokratiskt boende där alla människor skulle ha tillgång till sol, ljus och luft. Fristående huskroppar, med öppna kvarter och halvprivata gårdar, omgivna av parker och lekrområden förespråkades. Områdets gatustruktur har raka gator med långa siktlinjer. Byggnadskropparna i tre våningar ligger parallellt i landskapet och orienteras efter vädersträck för maximalt ljusinsläpp. Gavlarna ligger i liv med gatan och byggnader som är placerade längs med gatan har en trädbevuxen förgård, en ny bestämmelse från stadsplanen från 1915 som gällde när husen uppfördes. Varje byggnad består av två olika fastigheter varför de idag kan skilja sig åt i detaljutformning. Typiskt för dessa byggnader är slät puts i ljusa jordfärger, flacka tak, smäckra fönstersnickerier, välvda balkonghörn och ett påkostat entréparti, ofta med glasat trapphus för maximalt ljusinsläpp.

Uttryck för riksintresset:

- Det funktionalistiska flerbostadshusområdet på Herrgärdet från 1920–1940-talet med ljusputsade parallellt placerade trevåningsbyggnader med balkonger och glasade trapphus.
- Skolmiljöerna Herrgärdsskolan, Rudbeckianska skolan, Djäknebergsskolan, Zimmermanska skolan (Växhuset) och Fryxellska skolan med deras olika arkitekturstilar som berättar om sin tids ideal samt betydelsen av skola och utbildning.

Byggnadskropparna lagda parallellt med gavel i liv med gatan.

Trädbevuxen förgård samt detaljer som glasat trapphus och tidstypiska släta balkonger.

Rudbecksgatans bebyggelse där den modernare funktionalismen möter den äldre med dess varierade fasader i olika höjd och småspröjsade fönster.

Herrgårdsskolans rikt utsmyckade fasad.

Arbetarbostäder längs Mobergsgatan som uppfördes efter ritningar av stadsarkitekt Erik Hahr.

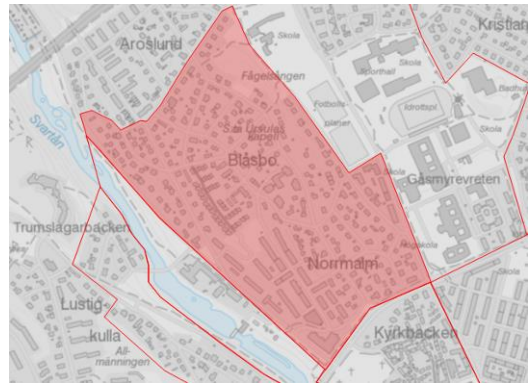
Vanliga byggnadsformer efter typritningar och prefab-hus längs Lärlingsgatan.

11. Blåsbo och Norrmalm

Området ligger på en höjd norr om centrum. Området karaktäriseras av villabebyggelse men även flerbostadshus har ersatt många av villorna under mitten av 1900-talet.

Byggnadsföreningar

När bostadsbristen var stor i Västerås vid slutet på 1800-talet gick arbetare samman och startade byggnadsföreningar. Dessa föreningar uppförde hus på billig mark utanför stadens gränser. En av de tidigaste byggnadsföreningarna, föreningen Norrmalm, började bygga här, på åsen ovanför kyrkogårdarna. Föreningsgatan som löper från söder till norr genom området är uppkallad efter dessa. Idag finns några få hus kvar runt om de modernare flerfamiljshus från 1950-60-talet som ersatte småhusbebyggelsen längs denna gata. Längs Skultunavägen byggdes arbetarbostäder i flerfamiljshus 1910. I anslutning till dessa hus byggdes området ut från 1940-talet med ytterligare flerfamiljshus. Även i norr intill motorvägen ligger flerbostadshus. Byggnadsföreningen Aros köpte mark längs norra delen av Skultunavägen. Denna bebyggelse ligger i sluttningen ner mot Svartån vilket accentuerar byggnaderna och ger området speciell karaktär med höga smala byggnader i sluttningen.

Områdets blandade arkitekturstilar ger karaktär

Arkitekturmässigt präglas området av stor variation. Byggnaderna har drag av jugend och nationalromantik med höga branta tak, småspröjsade fönster och nyklassicism med bl a kolonner i entréerna. Några funkisvillor finns i norra delen. Karaktären på dessa är enhetlig i funkisstil med släta, ljusa, oftast putsade och odekorerade fasader, platta tak och lådformade volymer som skiljer sig kraftigt från nationalromantikens mer dekorativa uttryck. Grönskan dominerar i höjd och volym över husen. Nivåskillnaderna i området är påtagliga och de kuperade tomterna karaktäriseras av sin rikliga grönska från större lövträd, fruktträd och barrträd. Husens placering på tomten är nästan lika individuell som husens utformning och ger på så sätt en mycket varierad gatubild. Det som håller ihop gaturummet är istället häckar och staket. Vanligt är grindar av trä eller järn som återspeglar byggnadens arkitektur. Fastigheterna är ofta bebyggda med uthus, vedbodas, förråd och lusthus, ofta placerade i eller nära tomtgräns. I Kapellunden på östra sluttningen ligger resterna efter S:t Ursulas kapellruin, ett vägfarakapell som var i bruk till omkring 1560. Bänkar samt ett kors finns uppställt och friluftsgudstjänster hålls någon gång per år. På tomten intill finns en brunn som har koppling till kapellet.

Uttryck för riksintresse:

- Egnahemsområden och villaområden med lummiga trädgårdstomter norr och väster om centrum som uppfördes i samband med industrins expanderings från ca 1880-tal - 1940-tal. Bebyggelsen representerar olika dåtida samhällsskikt från en period av ökat välstånd och framtidstro. Blåsbo med byggnadsföreningarnas bostäder samt variationsrik villaarkitektur på stora oregelbundna tomter med många äldre uthus vid tomtgränserna.

Didriksgatan mot Bågevägens stora byggnadsvolymer med brutna tak och lummiga trädgårdar.

Uthus i varierande utformning längs Dalavägen.

Funkisvilla längs S:t Ursulas väg.

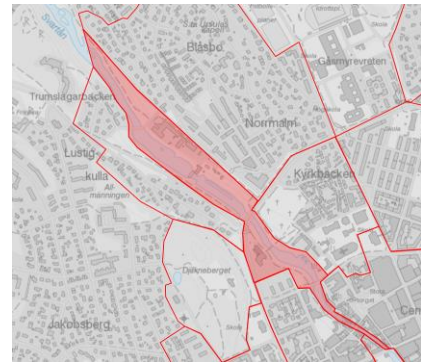
Flerfamiljshus från 1900-talets mitt längs Föreningsgatan.

Nationalromantiska villor längs Fågelvägen och Kullavägen.

12. Svartån

Svartån har ett avrinningsområde som sträcker sig över tre kommuner; Norberg, Sala och Västerås. Ån rinner ut i Mälaren genom de centrala delarna av staden och innesluter ett rikt varierat pärlband av grönanläggningar och kulturbebyggelse.

I norra delen av området vidgar sig årummet till ett dalstråk med Lustigkulla och Blåsbos villabebyggelse på höjderna runt ån. Här ligger Skerikebron och vid den ett fd pumphus med murade fasader och ett karaktäristiskt torn. Karlslunds herrgård från tidigt 1800-tal ligger inbäddad bland nyare byggnader för äldreomsorgen. Herrgårdens äppelplantering kantar ån och sträcker sig upp mot Blåsbo. Vid Falkenbergska kvarnen forsar vattnet genom dammluckorna. Kvarnen kallades tidigare för den ”övre kvarnen” för att särskilja den från kvarnen som tidigare låg nedströms där idag stadsparken ligger. Gångstråk passerar genom Kvarngårdens gårdsplan med ekonomibygnader och bostadshus från 1800-talet.

I höjd med Djäknebron och kyrkogårdarnas storslagna lövmassor ligger bryggeriet, byggt 1854. Två före detta tvättstugor som tillhört bebyggelsen runt domkyrkan ligger vid stranden. Här står också modern offentlig konst i form av statyn ”Tvätterskan”. Vid vissa partier skiljs stråken från kontakt med vattnet och passerar genom stadskvarter, t ex vid Bondetorget i centrum. Bebyggelsen här utgör rester av den ursprungliga stadskärnan med handels-, hantverks- och borgargårdar. Bebyggelsen är småskalig i en till två våningar med träpanel i varierande kulörer. De äldsta husen är från 1700- och tidigt 1800-tal och står på medeltida källare byggda i liv med strandskoningen. Gårdshusen är faluröda och vetter mot Svartån. Svartån fortsätter ner mot Mälaren genom slottsparken och hamnområdet.

Uttryck för riksintresset:

- Områden längs Svartån och vid Bondetorget med bevarad småskalig stadsbebyggelse inom äldre hantverks-, handels- och borgargårdar samt gröna rekreativstråk och siktlinjer över vattnet.
- Svartåns kraftverksdamm med turbinhus och omgivande parkområde och offentliga byggnader för kontor, samhällsservice och kulturverksamhet som gestaltar miljön kring ån och dammen.

Äppelplantering längs Skultunavägen med Blåsbos bostadshus i fonden.

Falkenbergska kvarnen med ekonomibygnader och en del av gångstråket som leder igenom gårdsplanen.

Svartån med småskalig stadsbebyggelse längs Köpmansgatan.

Förrådsbyggnad från 1700-talet i skiftsverksteknik.

Stadsgårdsbebyggelse längs Svartån.

Svartåns kraftverksdam med turbinhus och omgivande parkområde.

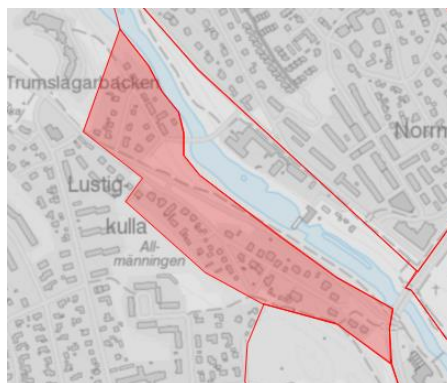

13. Lustigkulla och Trumslagarbacken

Lustigkulla

Området omfattar backiga återvändsgator med begränsad biltrafik och genomkorsas av gång- och cykelvägar som leder till och från centrum och Djäkneberget. Under slutet av 1800-talet bildades byggnadsföreningar i stadens. Arbetare tog initiativ och gick samman för att köpa mark och uppföra flerfamiljshus.

Byggnadsföreningen Lustigkulla köpte mark och uppförde hus här. Bebyggelsen domineras av villor, individualistiskt utformade, till exempel Villa Welcome som är ett av de mest intressanta exemplen på välutvecklad träarkitektur från slutet av 1800-talet. De stora tomterna ligger i sluttning vilket bidrar till insynsskydd. Området har kompletterats med moderna byggnader som förhåller sig till omgivande byggnaders volym.

Trumslagarbacken

Bostadsområdet ligger norr om Vallbyleden i sluttningen ner mot Svartån. Bebyggelsen består av friliggande bostadshus med trädgårdar från 1920-talet. Trädgårdarna längs Trumslagargatans bebyggelse sträcker sig ner mot ån. I anslutning till ån ligger ett före detta pumphus som idag används som bostadshus.

Uttryck för riksintresset:

- Egnahemsområden och villaområden med lummiga trädgårdstomter norr och väster om centrum som uppfördes i samband med industrins expandering från ca 1880-tal - 1940-tal. Bebyggelsen representerar olika dåtida samhällsskikt från en period av ökat välstånd och framtidstro. Lustigkulla med stora villor i panelarkitektur samt klassicistisk bebyggelse i trä och puts.

Stora villor i träarkitektur och puts i Lustigkulla.

Villa Welcome vid Lustigkullagatan, ett exempel på träarkitektur på stor tomt.

Vy över Trumslagarbacken från Lustigkulla.

14. Djäkneberget

Djäkneberget är ett rekreationsområde väster om centrum. Platsen består av både öppna grasmattor, mycket växtlighet och träd. Planteringarna här utformades för att likna orörd natur. Området är promenadvänligt med både hårdgjorda ytor och slingrande stigar. Det finns flera utsiktspunkter och bänkar för vila. Café- och restaurangbyggnaden från 1997 är ett resultat av en arkitektävling och ligger i anslutning till ängen som också omringas av dansrotunda, lekplats och vattendamm. Berget har länge fungerat som mötesplats och skådeplats för folkliv. Mindre idrottsklubbar arrangerade träning och tävlingar och Västerås första socialistiska möte ägde rum här. Platsen används flitigt ännu idag av Västeråsarna vid firande av Valborgsmässoafton, Första maj, Svenska flaggans dag och Midsommar.

Över hela parkområdet finns över 500 inskriptioner av namn, citat, verser och ordspråk inristade på hällar, på stenar som flyttats dit och på lusthus. De flesta tillkom under den senare delen av 1800-talet genom Sam Lidman och har anknytning till vår historia. Avsikten var att Djäkneberget i sann nationalromantisk anda skulle verka som en medborgarnas uppfostrare och leda människan till ”moralisk uppfostran i gudsfruktan och fosterkärlek”. Några moderna tillägg bland inskriptionerna finns. Den 11 september 1955 skrev kung Gustaf VI Adolf sitt namn på en sten när han och drottning Louise avslutade sin Eriksgata genom Västmanland. Den 17 juni 1974 skrev kung Carl XVI Gustaf sitt namn på en närbelägen sten. Västerås första vattenledning gick från en pumpstation vid Svartån till två vattenreservoarer uppe på Djäkneberget.

Vattentornet byggdes i tegel 1932 enligt ritningar av Erik Hahr och stod färdigt 1934. Tornets höjd på 30 meter och dess läge uppe på djäkneberget har gjort byggnaden till ett viktigt inslag i stadssilhuetten.

Uttryck för riksintresse:

- Rekreationsområdet Djäknebergsparken som anlades under 1860-talet-1890-talet med slingrande stigsystem, naturlig karaktär, inhemska träd och växter samt många steninskriftioner.

Exempel från Djäkneberget på sittplatser i natursten samt inskription på resta stenar

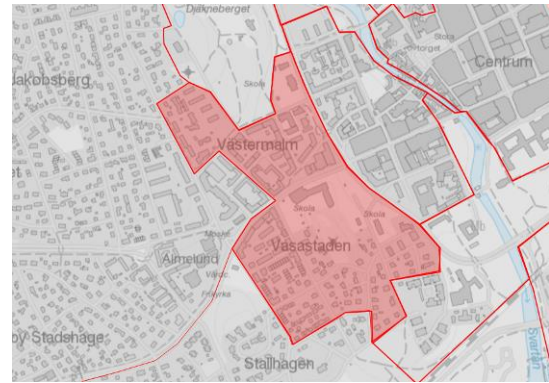
Djūknebergets restaurang från 1997 ersatte den äldre restaurangbyggnaden.

Den centrala ängen med dansrotunda och vattentornet i bakgrunden.

15. Vasastan och Västermalm

Området ligger väster om centrum där Oxbacken går upp en höjd i Stora Gatans förlängning. Där Västra Ringvägen åtskiljer centrum längs slutningens rand löper ett band av institutionsbyggnader. Dessa började uppföras i utkanten av staden under 1870-talet, t ex. Tingshuset och Västerås första folkskola, Djäknebergsskolan, bäge från 1897; Elementärläroverket för flickor 1902 (idag Fryxellska skolan) och senare lantmäteriets hus från 1935.

Vasastan

I Vasastaden är stora delar av bygnadsbeståndet uppförda av byggnadsföreningar. Dessa var vanliga under slutet av 1800-talet och bildades av arbetare som tog initiativ, gick samman och byggde bostäder. 1893 bildades byggnadsföreningen Vasa av en grupp järnvägsanställda. Föreningen köpte mark från Stohagsjorden och delade in den i gator och 22 tomter. Vasastaden inlemdes i stadsplanen 1897. Byggnaderna i norra delen av Vasastaden har reveterade fasader och ligger i liv med Stora gatan. Dessa är byggda mellan 1900 och 1915. Kvarteren söderut är uppbrutna och byggnaderna indragna från gatan. Balkonger vetter mot innergårdens gårdsbebyggelse som är lägre i en våning. Fasaderna är klassiskt och symmetriskt uppbyggda och putsade i olika kulörer med detaljer som fönster och balkonger i en avvikande kulör. Moderna byggnader från 1980-talet finns insprängda i kvarteren och har anpassats i volym och fasadmaterial.

I och med stadsplanen från 1897 byttes alla kvartersnummer ut mot egennamn. Kvarter öster om Svartån fick mansnamn och i väster kvinnonamn i bokstavsordning från väster till öster och från norr till söder. Kvarteret med namnet Maria kom att hamna på berget vid Vasastaden. Vid 1902 års plan gjordes området om till ett grönområde. Längs södra och östra randen om Mariaberget ligger hus av villakarakter med trädgårdar. Här finns exempel på tidig villabebyggelse som den nygotiska Cronstrandska villan från 1887. Här ligger också stadsarkitekt Erik Hahrs föräldrahem vid korsningen Stallhagsgatan och Hållgatan. Hahr förvärvade gårdstomten till föräldrarnas gård och byggde om stallet till en bostad åt sig.

Västermalm

Längs Oxbackens norra sida reser sig lamellhus från 1940-talet. I gatunivå finns en centrumanläggning med affärslokaler. Ovanför ligger gårdarna som är förhöjda och frångår från gatan. Bebyggelsen fortsätter bakom med lägenhetshus i stora kvarter och bebyggelsen är tre till fyra våningar hög. Kvarteren är sällan helt slutna utan passager och öppningar ger gårdarna ett luftigt uttryck. Flera stora träd kantar gatorna. Moderna komplement har anpassats efter denna princip och smälter in i form och färg. Utanför kvartersbebyggelsen finns punkthus och bostadslängor av HSB. Fasadmaterialet som dominerar är tegel och puts i ljusa toner.

Norr därom, i anslutning till Djäknebergets västra sida finns äldre bostadshus som Stora Tallbacka, byggt 1902 samt villor med trädgård som Villa Sundberg med snickarglädje och Villa Pilbo i nationalromantisk anda. Bebyggelsen är omgiven av växtlighet och höga träd.

Uttryck för riksintresset:

- Vasastadens och Västermalms tidiga villabebyggelse och flerfamiljshus från sekelskiftet 1900, i delvis slutna kvarter, till stor del uppförda av byggnadsföreningar som var typiskt för Västerås.
- Skolmiljöerna Herrgårdsskolan, Rudbeckianska skolan, Djäknebergsskolan, Zimmermanska skolan (Växhuset) och Fryxellska skolan med deras olika arkitekturstilar som berättar om sin tids ideal samt betydelsen av skola och utbildning.
- Egnahemsområden och villaområden med lummiga trädgårdstomter norr och väster om centrum som uppfördes i samband med industrins expanderings från ca 1880-tal - 1940-tal. Bebyggelsen representerar olika dåtida samhällsskikt från en period av ökat välstånd och framtidstro. Direktorsstadens exklusiva villor och flerbostadshus med villakarakter som visar upp tydliga exempel på olika arkitekturstilar.

Bebyggelse på Västmannagatan i Vasastan. Byggnader med gul puts är uppförda av byggnadsföreningar.

Villa Pilbo från 1902 samt flerbostadshus från 1960-talet.

Villa Pilbo i nationalromantiskt utförande. I bakgrunden skymtas Villa Sundberg.

Halvöppna bostadskvarter med tidstypiska arkitektoniskt uttryck vid Djäknebergsgatan.

Lamellhus från 1940-talet längs Bondegatan.

16. Stallhagen och Annedal

Väster om stadskärnan breder bostadshusen ut sig i områdena Stallhagen, Annedal. Under 1890-talet växte staden och en uppdelning mellan stadens funktioner började bli synlig; i öst byggdes verkstäder och arbetarbostäder, i väst utanför den planlagda staden breddade bostadsbebyggelsen ut sig.

Stallhagen

Stallhagen domineras av villor och hus av villakarakär. Vid sekelskiftet fick villorna sitt stora genombrott. I 1902 års utvidgade stadsplan anpassades flera kvarter i Stallhagen för de stora individuellt utformade enfamiljsvillorna. Området fick snabbt namnet Direktörsstaden. I stadsplanen från 1902 hade man eftersträvat en pittoresk och romantisk bild med krokiga gatusystem enligt rådande ideal utan raka vinklar och långa siktlinjer. I södra delen ligger tennisbanor som ansluter till Stallhagsparken i öster och järnhandlare Hygrells ståtliga villa Stora Fridnäs i öppen park, idag använd som skola.

Annedal

Fortsatt västerut anlöper stadsdelen Annedal. Också här dominerar lummig bostadsbebyggelse. Här uppförde det kommunala bostadsbolaget AB Arbetarbostäder sju likadana röda småhus i trä med två lägenheter i varje år 1917. Byggnaderna avviker med sin sammanhängande utformning mot det annars varierade utförandet av husen. Stadsarkitekt Erik Hahr står för ritningarna till dessa arbetarbostäder liksom till flera av direktörsvillorna i sina stora trädgårdar i Stallhagen.

Ett grönområde, Ragvalds backe, med promenadstigar skiljer Annedal från bostadsområdet Stohagen i öster. De båda områdena binds ihop i söder av Stohagsgatan. Gatan är kantad med träd samt gång- och cykelstråk på ena sidan och lamellhus i söder. I vinkel ligger radhuslängor längs Kryddgårdsvägen från 1940-tal.

Uttryck för riksintresset:

- Egnahemsområden och villaområden med lummiga trädgårdstomter norr och väster om centrum som uppfördes i samband med industrins expanderings från ca 1880-tal - 1940-tal. Bebyggelsen representerar olika dåtida samhällsskikt från en period av ökat välstånd och framtidstro. Stallhagen med oregelbunden kvartersstruktur och Direktörsstadens exklusiva villor och flerbostadshus med villakarakär som visar upp tydliga exempel på olika arkitekturstilar. Annedal med kommunalt uppförda arbetarbostäder i form av röda småhus i trä.
- Stallhagen med oregelbunden kvartersstruktur och Direktörsstadens exklusiva villor och flerbostadshus med villakarakär som visar upp tydliga exempel på olika arkitekturstilar. Annedal med kommunalt uppförda arbetarbostäder i form av röda småhus i trä.

Villor från sekelskiftet med stora lummiga trädgårdar. Till höger skimtar direktörsbostaden Villa ASEA.

Kryddgården, ett radhusområde byggt på 1940-talet. Kuperad mark med äldre villor är karaktäriserande.

Enhetligt grupp med kommunala arbetarbostäder i Annedal efter ritningar av stadsarkitekt Erik Hahr.

Administrativa uppgifter

Västmanlands läns museums dnr: VLM 180029

Länsstyrelsen dnr: 436-2598-13

Län: Västmanland

Kommun: Västerås stad

Beställare: Länsstyrelsen i Västmanlands län

Antikvarisk expert: Västmanlands läns museum
Karlgatan 2
722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22

Västmanlands läns museum, Karlsgatan 2, 722 14 VÄSTERÅS
Tele: 021-39 32 22 · E-post: lansmuseet@regionvastmanland.se
Hemsida: www.vastmanlandslansmuseum.se

ISSN 1651-7342